
Šarlota ROT

SAJMIŠTE

Zapisnik

sastavljen u Državnoj komisiji za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, u Beogradu, na dan 19. maja 1947. godine u Beogradu

Prisutni su: Načelnik Izvršnog odeljenja Dr Albert Vajs
Zapisničar: Branka Jevremović

Prestade po pozivu drugarica Rot Šarlota, rođena Frid, po zanimanju domaćica, sa stanom u Molerovoj 44, rođena 1900. godine u Beogradu, majka jednog deteta, neosuđivana, siromašnog stanja, propisno opomenuta, izjavljuje:

Na Sajmište sam odvedena 8. decembra 1941. godine. Bio je hladan, snežni dan, svi smo se mi – koji smo imali poziv za taj dan – prijavili u policiju za Jevreje u Džordža Vašingtona ulici, u 6 časova ujutru, i tamo satima čekali na red da budemo odvedeni. Pozivi su glasili na ime i njih smo dobili dan ranije; raznosili su ih Nedićevi žandarmi. U pozivu je bilo naređeno da poneseo hrane za tri dana, a od odela, preobuke i posteljih stvari samo onoliko koliko možemo sami nositi. Pre toga predala sam, onako kako je u pozivu bilo naređeno, ključeve od svoga stana i podruma. Pod pretnjom smrtno kazne, bilo je najstrožije zabranjeno da se i najmanji deo jevrejske imovine sme otuđiti ili dati kome na čuvanje.

Prebacivali su nas kamionima; radilo je više kamiona ali je istovremeno odlazio samo jedan kamion za ljude i jedan kamion za stvari. Na red sam došla oko 8 časova. Niko nas nije smeo ispratiti; Nemač stražar najurio je moju kćer, koja je došla da me isprati, kundakom, zapretivši da će i nju odvesti ako se odmah ne udalji.

Smešteni smo bili u paviljonu broj 3. Moglo nas je biti oko 4.500 žena i dece, najmanje. Kada je taj paviljon bio toliko pun da se nismo mogli kretati a ni disati, onda su Nemci novopridošle Jevrejke smeštali prvo u paviljon broj 2, a zatim, kada je i ovaj bio prepun, u paviljon broj 1. Cigani su bili smešteni u paviljon broj 5. Tamo su bili smešteni ne samo Cigani iz Beograda i okoline već i Cigani verovatno iz Vojvodine – koji su bili dobro odeveni i koji se nisu hteli družiti sa našim Ciganima.

Po našem dolasku na Sajmište, Nemci su izvršili detaljan pretres nad našim stvarima i nad nama i tom su nas prilikom opljačkali do gole kože.

Život u logoru bio je strašan. Paviljon je bio toliko pretrpan da smo se jedva mogli okrenuti. Kupatila nije bilo, nije bilo mogućnosti da se dođe do bar malo tople vode da bi oprale sebe i decu. Bili smo stoga primorani da se peremo ledenom vodom iz vodovoda i to, vrlo često, na polju van paviljona na sred Sajmišta, po najgoroj zimi i vetru jer je čovek s početka imao još stida i nije mogao da to obavlja pred 4.500 žena i, još gore, dece. S gornjih spratova curila je na donje mokraća male dece, tekla je voda kojom su žene, po naređenju Nemaca, morale ribati ležaje tako da su svi donji spratovi bili zagađeni a slama uvek vlažna. Slamu nam uopšte nisu menjali. Mnogi nisu ni imali slame jer nismo stigli da je uzmemo – prve rezerve razgrabljene su vrlo brzo, a novu nam Nemci nisu davali. Kako od kuće nisam ponela posteljinu jer su mi pre toga Nemci opljačkali stan, bila sam prinuđena da spavam na golim daskama i da se pokrивam svojim tankim kaputićem, tako da sam užasno trpela od zime, od čega i danas osećam posledice.

Naročito teško bilo je jutro kada smo, po naređenju Nemaca, morali puna dva sata da čekamo napolju da se paviljon „vetri“ – što je bio samo jedan oblik mučenja koji su izmislili Nemci. Paviljon se „vetrio“ ceo dan i celu noć jer nije bilo prozora a i zidovi i krov su bili toliko oštećeni od bombardovanja da je stalno ulazio čist vazduh, a i sneg i kiša tako da je beton u paviljonu bio pun bara ili leda, već prema vremenu.

Hrana je bila veoma loša. Za vreme dok sam se nalazila na Sajmištu, tj. decembra meseca i početkom januara – hranu je slala beogradska Opština. Kasnije sam čula da je bilo još mnogo gore. Izjutra, šolja tople vode koju su Nemci nazivali kafom i za koju smo morali satima čekati

na red. Za ručak, oko četvrt litre najčešće kupusa, obično trulog i kuvanog na loju. Trebali smo primati i večeru, ali zbog nedostatka dovoljnog broja kazana bilo je uređeno tako da jedan deo prima ručak, a drugi večeru. Samo tri-četiri puta mi se desilo da sam primila i ručak i večeru istoga dana. S početka smo primali hleb, ali već posle nekoliko dana Nemci su nam izdavali proju, najviše do 150 grama, po pravili buđavu i nepečenu.

Poznat mi je slučaj streljanja Heslajna, Jevrejina iz Banata, koga su Nemci streljali zbog toga što je odneo neka pisma sa Sajmišta u bolnicu. On je bio kurir za bolnicu, pa su ga Nemci jednom prilikom pretresli i pronašli naša pisma kod njega. Za streljanje smo doznali od Nemaca na naročito sazvanom apelu zbog toga, kojom su nam prilikom saopštili da je Heslajn streljan zbog toga što je prenosio pisma i da će svako drugi biti streljan ako bude prenosio poštu, a da će biti streljani i oni koji mu budu predavali pisma da ih nosi u grad. Isto tako poznat mi je slučaj jednog mutavog Jevrejina, prodavca novina na Jovanovoj pijaci, koga su Nemci negde odveli i koji se više nije vratio, tako da smo svi bili uvereni da su ga Nemci ubili. Odveli su ga zbog toga što je taj čovek bio polulud. Stalno je plakao i vikao da hoće kući.

Zdravstveno stanje je bilo očajno. Od zime i gladi nastala su poboljevanja pa je bilo slučajeva da nas je na hiljade ležalo u paviljonu – od gripa i promrzlina. Samo se mali broj mogao skloniti u ambulantu jer je ambulanta imala najviše pedeset kreveta, svi ostali ležali smo bolesni u paviljonu. I tako teško bolesne, sve su bolesnice pa i mala deca morali izlaziti napolje za vreme „vetrenja“ paviljona i tamo provoditi po dva sata po najvećoj zimi. Najčešće bolesti bile su grip, promrzline, zapaljenje pluća, kao i abortusi, odnosno prevremeni porođaji od gladi i uzbuđenja.

Nemci su, bez obzira na strahovitu zimu koja je tada vladala, šišali žene kod kojih bi našli vaške ili samo gnjide. Vršili su u tu svrhu naročite redovne preglede.

Oko katoličkog Božića 1941. godine, pozvao me je nemački komandant i saopštio da sam, na zahtev moga muža Miroslava Rota, koji nije bio Jevrejin, oslobođena logora. Dodao je tom prilikom „kad se jedan blesavi hrišćanin našao da se oženi Jevrejkom trebalo je i on da crkava u tom logoru kao i svi ostali Jevreji.“

Težak je bio moj odlazak iz logora. Teško je bilo otići iz logora a ostaviti toliko hiljada nesrećnih ljudi. Opkolile su me sve plačući i

ljubeći me, poželele mi sve dobro, molile me da ako mogu pomognem svima, dopratile me do kapije – žica, pa sam tako napustila taj prokleti logor. Ali, na žalost, svi moji pokušaji da ma kome pomognem bili su potpuno uzaludni.

Ispit mi je pročitao i sve su moje reči tačno zabeležene.

Šarlota Rot.

Zapisničar
Branka Jevremović
(potpis)

Saslušao
Načelnik Izvršnog odeljenja
Dr A. Vajs
(potpis)